

ravnateljstva je bil prvotno nemški, ko je c. kr. okrajni šolski svet nemško pisal. Pozneje pa se je lotila ta šolska gosposka slovenskega uradovanja; zato je tudi meščanska šola slovenski uradovala, dokler ni okrajni šolski svet se zopet bolj nemščine poprijel in sicer nasproti meščanski šoli tako energično, da je grozil z disciplinarno kaznijo, ako bi se nemščina od strani ravnateljstva in učiteljstva ne sprejela za službeni jezik. Ko se je slušalo, se je bil vihar polegel.

Do hujših konfliktov je pa prišlo, ko se je začelo razpravljati o tem, ali velja učni in šolski red (od 20. vel. srpana 1870) tudi za meščansko šolo.

To je bilo sicer ministrstvo kmalu dognalo (z odloki l. 1875. in l. 1879.) in tudi c. kr. okrajni šolski svet v Krškem z odlokom z dne 15. kimavca 1879 št. 498. S tem bi človek sodil, da je bilo rešeno tudi vprašanje, da je meščanska šola enako splošni ljudski šoli podložna krajnemu šolskemu svetu in da je vsled tega meščansko-šolski ravnatelj pravi ud te korporacije, dočim ima nadučitelj le posvetovalni glas.

Tako je tudi razsodil c. kr. okrajni šolski svet v Krškem z dne 8. mal. srpana 1887 št. 604. Tako je veljalo nekaj let. Ko se je pa leta 1898. konstituiral novi krajni šolski svet, je bil vsled razpisa istega c. kr. okrajnega šolskega sveta pozvan kot pravi ud nadučitelj, dočim je bil ravnatelj čisto prezrt. Vsled pritožbe je bil slednji odlok potrjen in prvotni odlok razveljavljen od c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 13. sušca 1898 št. 332. Zoper ta odlok je šel rekurz na naučno ministrstvo, ki mu je ugodilo in pripoznalo obema voditeljema glas v krajnem šolskem svetu, ravnatelju celi glas, nadučitelju posvetovalni. Zoper razsodbo ministrstva se je pritožil nadučitelj pri upravnem sodišču, ki je o tem razpravljalo 13. kimavca t. l. in zavrnilo pritožbo.

Poudarjalo je na podlagi zakonov, da sta obe šoli javni ljudski šoli. Vse javne ljudske šole (razen učiteljskih in c. kr. vadnic) v Avstriji so pa v prvi vrsti podložne krajnemu šolskemu svetu, četudi so v Krškem na podlagi posebnih zakonov temu slednjemu za vzdržavanje meščanske šole ni brigati. Da je pa krška meščanska šola javna, to je jasno, ker je ne vzdržuje privatnik, marveč okrajni šolski fond, v katerega doprinaša s privolitvijo občin ves šolski okraj.

Ali niso to „zanimive“ razsodbe? Zakaj jih imenujemo pa „žalostno-zanimive“? Le poslušajte!

Ker je bila meščanska šola pred akutno nastalim konfliktom podložna krajnemu šolskemu svetu, je dobil njen ravnatelj včasih kakšen dopust (do 3 dni) od te korporacije, kakor je bilo to zakonito in ukazano n. pr. z odloki 24. vel. travna št. 809 (deželni šolski svet) in 16. rožnika 1889 št. 642 (okrajni šolski svet). Tega pa c. kr. okrajni šolski svet in c. kr. deželni šolski svet nista vedela ali pa nista vedeti hotela in ker sta menila, da je meščanska šola s svojim ravnateljem vred direktno podložna c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, je dobil ravnatelj radi pripoznavanja pravice krajnega šolskega sveta disciplinarno kazen, zoper katero se je brezuspešno na ministrstvo pritožil. — Kmalu potem je pa ministrstvo reklo: Ravnatelj je ud krajnega šolskega sveta. Ta se je zdaj zanj potegnil in prosil potem c. kr. okrajnega šolskega sveta, da bi mu c. kr. deželni šolski svet kazen izbrisal. C. kr. okrajni šolski svet pa vrne prošnjo kar „brevi manu“, rekoč: To ne sodi v tvoje področje. Krajni šolski svet se pritoži na c. kr. deželni šolski svet, ki je

ravno tako odgovoril. Prvi pa ni miroval in pritožil se je na ministrstvo, kjer še leži prošnja in rekurs, ki poudarja, da je meščanska šola njemu podložna, da je ravnatelj nedolžen in da on po obstoječih zakonih sme zanj prositi. Kako bode torej zdaj ministrstvo v isti stvari znova sodilo, to smo radovedni. Drugače se sodba menda ne more izreči, kakor jo je izreklo upravno sodišče.

Poziv.

Pedagogičsko društvo v Krškem je prišlo do prepričanja, da je treba slovenskemu učiteljstvu poleg zbirke šolskih in učiteljskih zakonov še navodila, kako naj učitelj(ica) brani svoje, po šolskih zakonih utemeljene pravice, kako naj ravna, da se mu te pravice ne bodo kratile, in da ne bode krivice trpel niti on, niti šola. V ta namen namerava „Pedagogičsko društvo“ v Krškem izdati v teku bodočega leta z lastnimi sredstvi ali s pomočjo slovenskega šolskega lista pod naslovom „Učiteljski pravnik“ tako navodilo, čegar poglavitna vsebina bodo v prvi vrsti po zakonih posnete učiteljske pravice. Toda zakonske zbirke, katere imajo učitelji v rokah, ne obsegajo vsega, kar sodi v tako navodilo. Veliko je še nepriobčenih in neizbranih ukazov, naredeb, razpisov in odlokov raznih šolskih oblastev, naučnega ministrstva in upravnega sodišča, zlasti takih, kateri so bili izdani v posameznih prepirnih slučajih. Za nameravano navodilo bode pa treba nabrati vse polno takega gradiva, katero pa podpisanemu odboru ni na razpolaganje. Radi tega s tem uljudno prosi slovensko učiteljstvo, da mu da take v posameznih slučajih izdane odloke na vporabo, oziroma da ga na take odloke opozori; zakaj odbor namerava izdati priročno navodilo, katero ne bi bilo same teoretiške, marveč tudi praktične vrednosti.

V Krškem, 26. vinotoka 1899.

Odbor.

Naši dopisi.

Iz Gorij. (Klerikalne sirovosti). Naš nadučitelj je v znak hvaležnosti za svoje delovanje in svoj trud pri tukajšnjem bralnem društvu, pri kmetijski podružnici, pri gasilnem društvu in pri posojilnici — prejel naslednje sirovo pismo, ki je živa priča, koliko omike imajo nekateri vodje tukajšnjega konsumnega društva.

Pismo — s podpisom „več občanov“ — se glasi:

„V četrtek 26. t. m. pri volitvi kmetijske družbe ste prvič pokazali javno svoje liberalno prepričanje — pokazali pred toliko in toliko ljudmi, da ste naš nasprotnik, nasprotnik kmetov, od katerega žuljev živite. Tudi Vi ste ponižni, a odločni služabnik liberalne misli. No, ni čuda, ker tako zvesto prebirate „Slov. Narod“. Prašamo Vas le, po kaj ste šli v Ljubljano? Mar bi ne bili brez Vas zvonili? Ali ste morebiti mislili, da bote s tem Gorjance ogrdili. O nikakor ne. Vi ste volili po svojem liberalnem (ali vseh šomaštrov) prepričanju. Mar bi bili ostali doma za pečjo in pse futrali! Pri Gorjancih ste jo daleč zavozili. Kar smo še imeli učiteljev, vsak nam je pomagal in za naše koristi skrbel. Vi ste prvi, ki ste zoper nas. Sramota, pfuj za enega izobraženega kmetskega učitelja, ki od kmetskih žuljev živi, pa dela zoper nas in voli zoper nas. Sedaj nam je tudi jasno, zakaj ste odstopili iz odbora pri zadruzi. Vaše liberalno prepričanje Vam ni pustilo med kmeti ostati. Morebiti Vas pri bralnem društvu tudi vodi Vaša liberalnost, da tako spolnujete svoje